

22, 23 Mayıs 2011

KIBRIS GAZETESİ

İZMİR'İN İŞGALİ VE BİR OSMANLI VALİSİ: KAMBUR İZZET PAŞA (1-2)

Prof.Dr. Turgut Turhan (DAÜ Hukuk Fakültesi)

İzmir'in İşgali ve bir Osmanlı Valisi: Kambur İzzet Paşa

Galip devletlerin Ocak 1919 da topladıkları "Paris Konferansı"na, ABD Başkanı Wilson tarafından kaleme alınan ve dolayısıyla "Wilson Prensipleri" olarak anılan prensiplerden bir tanesi olan "halkların kendi kaderini tayin etme hakkı" prensibi damgasını vurmuştur

Pazar 22 Mayıs 2011

Prof. (DAÜ) Dr. Hukuk Turgut TURHAN
Fakültesi)

. Zira barışı tesis etmek amacıyla toplanan galip devletler, "devletlerin kendi kader tayin etmeleri" yalanı altında, mağlup devletlerin topraklarını harita üzerinden paylaşarak gerçekte onların kaderlerini tayin ediyorlardı! El ele, kol kola, davetler verilerek, şampanyalar içilerek, tiyatrolara gidilerek neşe içinde sürüp giden bu paylaşım çalışmalarından, "kendi kaderini tayin hakkı" prensibine bel bağlayan Osmanlı da nasibini aldı ve Vahdettin ile sadrazamı Damat Ferit Paşa'nın çok güvendiği İngilizler, politik ağırlıklarını Yunanistan lehine koyarak bu devletin İzmir'i işgal etmesine onay verdiler. Gerekçe de açıklı: Mudanya Mütarekesinin 7.md.si...yani "itlaf devletlerinin güvenliklerini tehlikede gördükleri her stratejik noktaya işgal etme hakkına sahip olmaları"!! Musul, Kerkük, İskenderun ve Osmanlı toprağının diğer bazı önemli kısımları da bu maddeden hareketle işgal edilmemiş miydi? İşte sıra şimdi de İzmir'e gelmişti...Ne de olsa İzmir ve yöresindeki Rumlar tehlike ve tehdit altındaydılar. Zira Türkler onları katlediyordu!! İşte bu uydurma gerekçeyle beraber, daha Çanakkale Savaşı sırasında İngiltere'nin yanında savaşa girmesi şartıyla Yunanistan' peşkeş çekilen İzmir ve havalisi, sonunda Konferansın yıldızı olan Venizelos'un, günde 15 saat çalışarak İngilizleri yanına çekmesi, İtalyanları saf dışı bırakması, Fransızları ikna etmesi sonunda, 4 yıllık bir gecikmeyle de olsa, artık Yunanistan'ın oluyordu.

İzmir'in işgali sorunun çok önemli olan bu stratejik boyutunu Paris Konferansında halleden İngiltere, çok iyi biliyordu ki, pratikte karşılaşılabilecek güçlükleri yenmesi çok daha kolay olacaktı. Zira payitahtta, kendisini, tahtını ve hatta hayatını kurtarabilmek için"hilafet makamına sıkı sıkıya sarılan ve "halifeliğin sadece Müslüman bir camiada anlam ve değer ifade edeceği için Osmanlı'nın İngiliz İmparatorluğu ile bütünleşmesinden başka çıkar yol olmadığını" düşünen, bu nedenle İngilizlere hoş görünmeye ve yaranmaya çalışan, onlara daima yalvaran, "kendisinin ve umutlarının önce Allah'a, sonra da İngiliz hükümetine bağladığını" açıkça ifade eden ve hatta daha da ileri giderek Osmanlı ordu ve idaresinin 15 yıl süreyle İngiltere'ye bırakılması projesini bile dile getiren vatansever padişah Vahdettin(!) oturuyordu. Sadrazamlık makamı ise, Vahdettin'in ablası ile evli olan ve Vahdettin'den daha da fazla İngiliz yanlısı olan Damat Ferit Paşa tarafından işgal ediliyordu.

Böyle bir tablo içinde İngilizler için işgalin pratik alt yapısını hazırlamak hiç de zor olmadı. Padişah ve Damat

Ferit'e her dediklerini yaptırtan İngilizler, ilk önce Vahdettin ile Damat Ferit'e gönülden bağlı olan ve Kambur İzzet lakabıyla anılan İzzet Paşa'yı 11 Mart tarihinde Aydın ve havalisine vali olarak atanmasını sağladılar. Aydın vilayetinin idare merkezi İzmir olduğundan, 23 Mart'ta göreve başlayan İzzet Paşa, zaman içinde İzmir valiliğine de uhdesine aldı. Arkası da zaten çorap söküğü gibi geldi...Demek ki, İngiliz Yüksek Komiser Yardımcısı Richard Webb'in Ocak 1919 da İngiliz Dışişleri Müsteşarlığına yazdığı özel rapor boşa değilmiş. Şöyle diyordu Webb: "Görünürde ülkeyi işgal etmediğimiz halde, şimdiden valilerini atıyor veya görevlerinden uzaklaştırıyoruz"...İşte bu atamayla beraber İngilizler, işgal sırasında ortaya çıkabilecek tüm sorunları giderecek olan sağ kollarını da bulmuşlardı:

Kambur

İzzet

Paşa....

1871 yılında İstanbul'da doğmuş olan Ahmet İzzet Paşa, aslında yaşadığı dönemde sıkça rastlanan yaşlı ve cahil Osmanlı paşalarından değildi. Üsküdar Rüştüyesini bitirdikten sonra iki yıl yabancı dil okulunda devam etmiş ve 1885 yılında da Bab-ı Ali Tercüme odasında devlet görevine başlamıştır. 24 yıl bu birimde çalışan İzzet Paşa, 1909 yılında Hariciye Nezareti Müdürlüğüne atanmıştır. Nitekim paşa tarafından Fransızca olarak kaleme alınmış olan raporlara bakıldığında, İzzet Paşa'nın bu dile gerçekten hakim olduğu açıkça görülür. 1912-1913 yılları arasında Van valiliği de yapan İzzet Paşa'nın yıldızı, Mudanya Mütarekesinin imzalanmasından sonra daha da parlamış ve paşa, Kasım 1918 de kurulan birinci Tevfik Paşa hükümetinde Efka-ı Hümayun ve Ocak 1919 da kurulan ikinci Tevfik Paşa hükümetinde de yine hem Efka-ı Hümayun ve hem de vekaleten Dahiliye Nazırlığı yapmıştır. Ancak bütün bu olumlu gözükken geçmişine rağmen İzzet Paşa'nın , Osmanlı tarihinin gördüğü nadir silik, kişiliksiz, yüreksiz ve korkak idarecilerden birisi olduğu, saraya ve Vahdettin'e körü körüne bağlı olduğu ve sarayı velinimet olarak gördüğü da tarih yazarlarca ifade edilmektedir. Nitekim aşağıda okuyacaklarınız da bu iddiayı

doğrular

niteliktedir.

"Hürriyet ve İtilaf Partisi" yanlısı olan ve bu nedenle ittihatçı düşmanı kesilerek Vahdettin'e yaklaşan Paşa'nın ilk icraatı Anadolu'da örgütlenmeye başlayan Mustafa Kemal hareketi hakkında övgü dolu sözler yazan, haberler veren "Anadolu" ve "Duygu" gazetelerini kapatmak oldu. Paşa akabinde tüm yerel örgüt yöneticilerini makamına toplayarak,"Herkes sizi İttihatçılık ve Bolşeviklikle suçluyor. Devletin bu nazik günlerinde İzmir'de huzuru bozmanıza izin vermem" diyerek yerel örgütlenmelerin önünü kesmeye teşebbüs etti. Arkasından da Ocak'tan beri vekaleten İzmir Valiliğini yapmakta olan Nurettin Paşa'yı "bir gün dahi valilik yapması tehlikelidir " demek suretiyle Damat Ferit'e şikayet ederek valilikten aldırması ve kendisinin İzmir valiliğini uhdesine alarak, Nurettin Paşa yerine de Ali Nadir Paşa'nın İzmir ve havalisinden sorumlu 17. Kolordu komutanlığına atanmasını sağlamak oldu. Bunlar daha başlangıçtı.... Bakın İzzet Paşa daha sonra neler yaptı, ne yalanlar söyledi ve Türk milletini

nasıl

kandıracağını

sandı!.

İzmir'in Yunanlılar tarafından işgal edileceği söylentisi artık ayyuka çıkmıştı. Zaten itilaf devletleri de, aralarında aldıkları karara binaen, işgalden 12 saat önce, yani 14 Mayıs'ta hem hükümete, hem de İzmir valisine tebliğ ettiler. Bu tebliğde askerin mukavemet etmemesini, birliklerin kışlalarında kalmalarını ve silahlarını teslim etmelerini istediler. Damat Ferit , işgalin gerçekleşeceğini zaten Kont Sforza'dan öğrenmiş ve bir nota vermek üzere İngiliz Yüksek Komiseri Amiral Caltrophe'a gitmişti. Ancak Amiralin böyle bir şey olmayacağını, sadece müttefik güçlerin bazı inzibat birliklerinin kıyıya çıkacağını bildirince Amiral'e inanmış ve nota vermekten vazgeçmişti. 14 Mayıs sabahı ise, kahramanımız Kambur İzzet, İslahat Gazetesi muhabirine şu yalanları söylüyordu: "Halkı endişeye sevk eden bu tutum, Barış Konferansında zuhur etmeyecektir. Bu söylentileri çıkaranlar,kötü niyetli ve hayali geniş kimselerdir. Endişeye mahal verecek bir durum yoktur" !! Ama tek yalan söyleyen Kambur İzzet değildi. Ali Nadir Paşa da, sanki gelecek olan cevabı bilmiyormuş gibi Harbiye Nezareti Başkanı Şakir Paşa'ya bir telgraf çekerek durumu anlatmış ve ne yapacağını sormuştur Gelen cevap balığın baştan koktuğunu göstermektedir: "Sadrazam Damat Ferit Paşa ile konuşulmuştur. Babıali'de işgal vukuuna dair bir malumatımız yoktur. Amiralin notası, mütareke hükümlerindendir ve doğal olarak kabul edilmesi gerekir"! Benzderi bir cevap da Damat Ferit'ten Kambur İzzete'e gelir : " Meclis-i vükeladan karar almadıkça bir tavsiyede bulunamam"! Bundan daha açık "bırakın işgal etsinler denebilir mi?" Bu şartlar altında ne yapsın zavallı İzzet Paşa?

Ama İzmir kaynıyor, özellikle gençler yerinde duramıyordu. Savaşmadan İzmir' Yunan'a teslim etmek var mıydı? Türk Ocağında toplanan gençler aralarında bir heyet oluşturarak tekrar Kambur İzzet'in huzuruna çıkarlar. İzzet Paşa halkın ve özellikle gençlerin bu işe karışmalarından hiç memnun olmamıştı. Heyeti gayet soğuk bir şekilde karşılamış ve "Her şeyi Damat Ferit Paşa'ya bildirdim, cevap bekliyorum" diyerek gençleri başından savar. Ancak gençler tatmin olmazlar ve toplantıya çok daha kalabalık bir şekilde lisede devam ederler. Bu toplantıya sadece gençler değil, çeşitli görevlerde bulunan memurlar, öğretmenler, sivil giysileriyle subaylar ve diğer bazı kamu görevlileri de katılır. Yeni ve daha etkili bir heyet seçilerek tekrar İzzet Paşa'nın huzuruna çıkılır.

Paşa, artık bu baskıya dayanamaz ve “İşgal haberi doğrudur, lakin işgal hakkında Babıali’den bir emir almadım. Ama müttefik devletlerden bu konuda bir yazı geldi. İşgal sırasında yapılacak aşırılıklar ve taşkınlıklar memleketi zarar verebilir, kan dökülebilir. Bu nedenle sükunetimizi muhafaza edelim” demiştir. İlginçtir, işgali takip eden günlerde İstanbul’da yapılan meşhur Sultanahmet mitinginden sonra Vahdettin’i ziyarete giden heyete de, padişahın, “ bağıralım, çağıralım, sesimizi yükseltelim, ama elimizi kaldırmayalım” demiştir. Dedik ya Osmanlıda balık baştan kokmuştur.

Kambur İzzet’i oyalama taktiği heyeti tatmin etmemiştir. Türk Ocağında yapılan toplantıdan çıkanların da katılımıyla daha kalabalık olarak liseye dönlür. Yeni bir heyet kurulur ve derhal bir “reddi ilhak” kararı kaleme alınarak yayınlanır. Ayrıca, gece Bahri Baba Parkında (Maşatlık) bir protesto gecesi düzenleneceği her türlü imkanla halka duyurulur. Gece on binlerin katılımıyla muhteşem bir protesto mitingi düzenlenir. Ama bu miting yapılırken, kolordu komutanı Ali Nadir Paşa da sorumluluğunda bulunan tüm subayları toplayarak durumu onlara anlatır, direniş gösterilmemesini, istendiğinde silahların teslim edilmesini ve birliklerin karargahlarından dışarı çıkmamalarını istedi ve hatta subaylarından bu konuda yazılı taahhüt bile aldı.

15 Mayıs’a yani işgal günü sabahına gelindiğinde artık gerginlik had safhaya ulaşmış, ancak İzzet Paşa, saraya olan kara sevdasından ve dolayısıyla yalanlarından vazgeçmemiştir. Gece yapılan mitinge oluşturulan yeni bir heyet, 15 Mayıs sabahı saat 6 sularında yine İzzet Paşa’nın yanına çıkar ve durumu sorarlar. Vali, “Ben dün akşam İngiliz amirali ile uzun boylu konuştum: Konuşmalarımdan çıkardığım sonuç ve hissiyatım, İzmir’de kesinlikle bir işgalin gerçekleşmeyeceği yönündedir. Belki müttefikler buraya, aynen İstanbul’da olduğu gibi polis kolları çıkarabilirler, belki de bunların içinde Yunanlılar da olabilir .Bunun sebebi, İttihatçıların azınlıklar hakkında son günlerde yaptıklarıdır. Fakat kesinlikle söyleyebilirim ki,İzmir’e bir tek Yunan askeri çıkmayacaktır”. Valinin bu yalanı üzerine heyettekiler, bir gün önce Yunanlı Albay Mavrudis’in yaptığı toplantıyı ayrıntılı olarak hatırlatınca, vali artık dayanamaz ve “ Ben ne yapabilirim? Dün sabahtan beri makine başında Sadrazamı arıyorum ve taimat bekliyorum ama gördüğüm karşılık tam bir sessizlik”...Bu arada toplantıya katılanlardan birisi camdan dışarıya bakmaktadır ve limana giren itilaf devletleri gemilerini görür. Artık işgal fiilen başlamıştır. Vali bulunduğu odadan yandaki odaya kaçmaya çalışır ama, başaramaz yere yığılır ve öylece kalır.

Yere yığılan bir başka kişi de, işgali Boğazdaki yalısında öğrenen Damat Ferit’tir. Fenalaşır ve zar zor bir odaya taşınır. Kendisine gelince Bakanlar Kurulunu toplar ve millete şu bildiri yayınlr: “ Hükümet, bu meselede devlet ve milletin haklarını korumak için kendisine düşeni tespit etmiş ve sükun ve vakarın muhafazası lüzumunun ahaliye tavsiye edilmesini Dahiliye Nezaretine tebliğ etmiştir”!!

İşgalin başlamasıyla birlikte Yunanlıların yıllardır bekledikleri fırsat ellerine geçmiştir. 28 yüksek rütbeli olmak üzere 100 subay, 540 er ve binlerce sivil yaka paşa limandaki Patris gemisinin hayvan ambarlarına tıklmıştır. İlk gün şehit olanların sayısının 2.000 kişi olduğu tarihçilerce beyan edilmektedir. Kahraman valimiz kambur İzzet, hiç vakit kaybetmemiş ve işgal başlar başlamaz İngiliz Büyükelçiliğine sığınmıştır. Tabii ki yine İngilizlerin isteği üzerine, işgal devam ederken bile, “İzmir olayları büyütülüyor...Yunanlılar, itilaf devletlerinin kararını uyguluyorlar. Bazı kötü niyetliler İzmir’in Yunan tarafından işgal edildiği söylentisini çıkardılar...Bu yalandır, tekdiz olunur” şeklinde Köylü Gazetesine ilan verebilmiştir! İzzet Paşa, bu ilanı verdiği sırada askerlerce tartaklanan oğlu Seyfi’yi kurtarmak için de oğluna, “Seyfi oğlum zito bağır” diye haykırıyordu!! Varın artık İzzet Paşa’yı nasıl bir sıfatla anacağınızı siz düşünün...

Benzeri bir rezalet, aynı gün İstanbul’da yaşanmış ve Dahiliye Nazırı , halkın gözüne baka baka, “İzmir’de bazı olayların meydana geldiğinden hükümet resmi olarak haberdar değildir. Bölgede dolaşan rivayetlere itibar edilmemelidir” diyebilmiştir. İşgal günü en onurlu hareketi ise, yüzüne gözüne bulaştırmış da olsa, 17 Kolordu komutanı Ali Nadir Paşa yapmıştı. Herhalde asker olduğu için, içine düştüğü şerefsiz durumdan rahatsız olan Nadir Paşa, işgal günü sabah saat 5.30 da Amiral Caltrophe’a bir protesto mektubu yollamış ve şunları dile getirmişti : “ İşgali bildiren notalarınız hakkında Babıali’den talimat mahiyetinde hiç bir şey almadım. Buna binaen , ikinci mektubunuzu ve isteklerinizi protesto etmek gibi bir zaruretin etkisi altındayım.Bununla beraber ekselanslarınızın istekleri mütareke şartnamesinin maddesine istinat ettiği gibi, mektubunuzun muvakkat askeri mahiyet taşıdığı anlamını çıkarıyorum”.Yani Ali Nadir Paşa, işgalcilerinin taleplerinin mütarekenin 7. maddesine dayanması ve de bu işgalin geçici mahiyette olacağına dair inancı nedeniyle işgali meşru kabul ederek durumunu kurtarmaya çalışıyor! Ali Nadir Paşa, uluslararası hukuk açısından bir “protesto metni” olmaktan çok bir “ kusura bakmayın, ama yazmaya mecburum” anlamını taşıyan bu mektubun mukafatını da Garnizon Komutanlığının Yunan askerlerince ateş altında alınıp işgal edilmesi sırasında görmüştür. Elinde bir beyaz bayrakla Yunan askerine teslim olan paşa, Yunanlı erden önce okkalı bir tokat, yere düşünce de sıkı bir kaç tekme yemiştir.

İşgal tamamlanmıştır ve Yunan askeri yavaş yavaş Ege'nin içlerine doğru ilerlemeye başlamıştır. İşgale katılan bir Yunanlı subayın hatıratında da aktardığı gibi, " Mutaasıp domuz Türklerin kafalarını vücutlarından ayırıyoruz...Vardığımız köylerde batıl Türk inancının simgeleri olan minareleri ve mescitleri dinamitle havaya uçuruyoruz...Memleketimizi, Fatihin sülalesinden gelenlerin derya gibi akan kanlarıyla temizliyoruz " düşüncesiyle hareket eden Yunan ordusunun yaptığı katliam tek kelimeyle bir felakettir. Sadece ilk günün kaybının 2.000 şehit olduğu tarih kitaplarında yazılıdır. Aslında Yunan farkında değildir: İzmir'i işgal etmekle, Anadolu'da yakılmaya çalışılan direniş ateşini bir daha sönmek üzere alevlendirmiştir. Nitekim, işgalden sadece bir gün sonra Anadolu'ya geçen Mustafa Kemal, o müthiş örgütçü yapısıyla, İzmir'in işgalini bir ulusal direniş ve protesto hareketine dönüştürmeyi de başarmıştır. Mustafa Kemal'in gösterdiği yolda ilerleyen Türk halkı, Samsun'da, İstanbul Sultanahmet'te, Üsküdar'da, Denizli'de, Eskişehir'de, Edirne'de ve daha bir çok merkezde, hükümetin yasaklamış olmasına rağmen, yüz binlerin katıldığı protesto mitingleri düzenlemiştir. Bütün bunlar olurken Kambur İzzet Paşa'nın söyledikleri ise inanılmazdır! Tarih 25 Haziran'dır...Yani işgalin üzerinden neredeyse 40 gün geçmiştir...Ve İzzet Paşa hala, "Yunan'ın işgal ettiği yerlerde, şimdiki politikamızı bilmeyen bazı kötü niyetli ve sorumsuz kimselerin rehberliği ve teşebbüsleri ile bir takım saldırgan hareketler düzenlendiği anlaşılmaktadır. Bunun zararlı ve acıklı sonuçları açıklanmaya muhtaç değildir. Bu nedenle, başından beri yaptığım öğütleri ve bildirileri doğrulan,arak şu noktaların bilinmesini zaruri görmekteyim: 1) Çete veya gönüllü olma yoluyla bu yönde yapılacak her türlü teşebbüs, bizim için maddi ve manevi yönden büyük zararlar vermektedir. Buna kalkışanlar çok büyük bir sorumluluk altına gireceklerdir. 2) Bu kargaşa ve bunalım hali tabii ki daha fazla devam edemeyeceğinden ve Allah'ın acıyıp yardım etmesiyle çok yakında sona ereceğinden bu tür zararlı hareketlerden kesinlikle kaçınılmalı, halk ağır başlılığını ve sükunetini koruyarak günlük işlerini döndürmeye çalışmalıdır". Pes yani!!

Gerek işgal sırasında, gerek işgalden sonra Yunanlılarla mükemmel bir uyum içinde çalışan İzzet Paşa, görevini kalp krizinden öldüğü 5 Ocak 1920 tarihine kadar sürdürdü. Bu uyumlu çalışma nedeniyle, devrin Yunan hükümeti kendisini "Anoteron Taksiarhis" nişanı ile ödüllendirdi. Cenazesi ise, yine Yunan hükümeti tarafından, korgeneral rütbesine ulaşmış bir asker cenazesine eşdeğer tutuldu ve devrin askeri ve mülki erkanının katıldığı muhteşem bir törenle Emir Sultan Dergahı Haziresine defnedildi...Ne diyelim? Herhalde bize sadece "Allah taksiratını affetsin" demek düşer....

İzmir'in İşgali ve bir Osmanlı Valisi: Kambur İzzet Paşa -2-

KONUK YAZAR

Prof. Dr. Turgut TURHAN
(DAÜ Hukuk Fakültesi)

Pazartesi 23 Mayıs 2011

(Dünden devam)

15 Mayıs'a yani işgal günü sabahına gelindiğinde artık gerginlik had safhaya ulaşmış, ancak İzzet Paşa, saraya olan kara sevdasından ve dolayısıyla yalanlarından vazgeçmemiştir. Gece yapılan mitinge oluşturulan yeni bir heyet, 15 Mayıs sabahı saat 6 sularında yine İzzet Paşa'nın yanına çıkar ve durumu sorarlar. Vali, "Ben dün akşam İngiliz amirali ile uzun boylu konuştum: Konuşmalarımın çıkardığım sonuç ve hissiyatım, İzmir'de kesinlikle bir işgalin gerçekleşmeyeceği yönündedir. Belki müttefikler buraya, aynen İstanbul'da olduğu gibi polis kolları çıkarabilirler, belki de bunların içinde Yunanlılar da olabilir. Bunun sebebi, İttihatçıların azınlıklar hakkında

son günlerde yaptıklarıdır. Fakat kesinlikle söyleyebilirim ki, İzmir'e bir tek Yunan askeri çıkmayacaktır". Valinin bu yalanı üzerine heyettekiler, bir gün önce Yunanlı Albay Mavrudis'in yaptığı toplantıyı ayrıntılı olarak hatırlatınca, vali artık dayanamaz ve " Ben ne yapabilirim? Dün sabahtan beri makine başında Sadrazamı arıyorum ve talimat bekliyorum ama gördüğüm karşılık tam bir sessizlik"... Bu arada toplantıya katılanlardan birisi camdan dışarıya bakmaktadır ve limana giren itilaf devletleri gemilerini görür. Artık işgal fiilen başlamıştır. Vali bulunduğu odadan yandaki odaya kaçmaya çalışır ama, başaramaz yere yığılır ve öylece kalır.

Yere yığılan bir başka kişi de, işgali Boğazdaki yalısında öğrenen Damat Ferit'tir. Fenalaşır ve zar zor bir odaya taşınır. Kendisine gelince Bakanlar Kurulunu toplar ve millete şu bildiriği yayınlar: " Hükümet, bu meselede devlet ve milletin haklarını korumak için kendisine düşeni tespit etmiş ve sükun ve vakarın muhafazası lüzumunun ahaliye tavsiye edilmesini Dahiliye Nezaretine tebliğ etmiştir"!!

İşgalin başlamasıyla birlikte Yunanlıların yıllardır bekledikleri fırsat ellerine geçmiştir. 28 yüksek rütbeli olmak üzere 100 subay, 540 er ve binlerce sivil yaka paça limandaki Patris gemisinin hayvan ambarlarına tıklmıştır. İlk gün şehit olanların sayısının 2.000 kişi olduğu tarihçilerce beyan edilmektedir. Kahraman valimiz kambur İzzet, hiç vakit kaybetmemiş ve işgal başlar başlamaz İngiliz Büyükelçiliğine sığınmıştır. Tabii ki yine İngilizlerin isteği üzerine, işgal devam ederken bile, "İzmir olayları büyütülüyor... Yunanlılar, itilaf devletlerinin kararını uyguluyorlar. Bazı kötü niyetliler İzmir'in Yunan tarafından işgal edildiği söylentisini çıkardılar... Bu yalandır, tekdüz olur" şeklinde Köylü Gazetesine ilan verebilmiştir! İzzet Paşa, bu ilanı verdiği sırada askerlerce tartaklanan oğlu Seyfi'yi kurtarmak için de oğluna, "Seyfi oğlum zito bağı" diye haykırıyordu!! Varın artık İzzet Paşa'yı nasıl bir sıfatla anacağınızı siz düşünün...

Benzeri bir rezalet, aynı gün İstanbul'da yaşanmış ve Dahiliye Nazırı, halkın gözüne baka baka, "İzmir'de bazı olayların meydana geldiğinden hükümet resmi olarak haberdar değildir. Bölgede dolaşan rivayetlere itibar edilmemelidir" diyebilmiştir. İşgal günü en onurlu hareketi ise, yüzüne gözüne bulaştırmış da olsa, 17 Kolordu komutanı Ali Nadir Paşa yapmıştı. Herhalde asker olduğu için, içine düştüğü şerefsiz durumdan rahatsız olan Nadir Paşa, işgal günü sabah saat 5.30 da Amiral Caltrophe'a bir protesto mektubu yollamış ve şunları dile getirmişti: "İşgali bildiren notalarınız hakkında Babıali'den talimat mahiyetinde hiç bir şey almadım. Buna binaen, ikinci mektubunuzu ve isteklerinizi protesto etmek gibi bir zaruretin etkisi altındayım. Bununla beraber ekselanslarınızın istekleri mütareke şartnamesinin maddesine istinat ettiği gibi, mektubunuzun muvakkat askeri mahiyet taşıdığı anlamını çıkarıyorum". Yani Ali Nadir Paşa, işgalcilerinin taleplerinin mütarekenin 7. maddesine dayanması ve de bu işgalin geçici mahiyette olacağına dair inancı nedeniyle işgali meşru kabul ederek durumunu kurtarmaya çalışıyor! Ali Nadir Paşa, uluslararası hukuk açısından bir "protesto metni" olmaktan çok bir "kusura bakmayın, ama yazmaya mecburum" anlamını taşıyan bu mektubun mükafatını da Garnizon Komutanlığının Yunan askerlerince ateş altında alınıp işgal edilmesi sırasında görmüştür. Elinde bir beyaz bayrakla Yunan askerine teslim olan paşa, Yunanlı erden önce okkalı bir tokat, yere düşünce de sıkı bir kaç tekme yemiştir.

İşgal tamamlanmıştır ve Yunan askeri yavaş yavaş Ege'nin içlerine doğru ilerlemeye başlamıştır. İşgale katılan bir Yunanlı subayın hatıratında da aktardığı gibi, " Mutaasıp domuz Türklerin kafalarını vücutlarından ayırıyoruz... Vardığımız köylerde batıl Türk inancının simgeleri olan minareleri ve mescitleri dinamitle havaya uçuruyoruz... Memleketimizi, Fatih'in sülalesinden gelenlerin derya gibi akan kanlarıyla temizliyoruz " düşüncesiyle hareket eden Yunan ordusunun yaptığı katliam tek kelimeyle bir felakettir. Sadece ilk günün kaybının 2.000 şehit olduğu tarih kitaplarında yazılıdır. Aslında Yunan farkında değildir: İzmir'i işgal etmekle, Anadolu'da yakılmaya çalışılan direniş ateşini bir daha sönmek üzere alevlendirmiştir. Nitekim, işgalden sadece bir gün sonra Anadolu'ya geçen Mustafa Kemal, o müthiş örgütçü yapısıyla, İzmir'in işgalini bir ulusal direniş ve protesto hareketine dönüştürmeyi de başarmıştır. Mustafa Kemal'in gösterdiği yolda ilerleyen Türk halkı, Samsun'da, İstanbul Sultanahmet'te, Üsküdar'da, Denizli'de, Eskişehir'de, Edirne'de ve daha birçok merkezde, hükümetin yasaklamış olmasına rağmen, yüz binlerin katıldığı protesto mitingleri düzenlemiştir. Bütün bunlar olurken Kambur İzzet Paşa'nın söyledikleri ise inanılmazdır! Tarih 25 Haziran'dır... Yani işgalin üzerinden neredeyse 40 gün geçmiştir...Ve İzzet Paşa hala, "Yunan'ın işgal ettiği yerlerde, şimdiki politikamızı bilmeyen bazı kötü niyetli ve sorumsuz kimselerin rehberliği ve teşebbüsleri ile bir takım saldırgan hareketler düzenlendiği anlaşılmaktadır. Bunun zararlı ve acıklı sonuçları açıklanmaya muhtaç değildir. Bu nedenle, başından beri yaptığım öğütleri ve bildirileri doğrulan, yarak şu noktaların bilinmesini zaruri görmekteyim: 1) Çete veya gönüllü olma yoluyla bu yönde yapılacak her türlü teşebbüs, bizim için maddi ve manevi yönden büyük zararlar vermektedir. Buna kalkışanlar çok büyük bir sorumluluk altına gireceklerdir. 2) Bu kargaşa ve bunalım hali tabii ki daha fazla devam edemeyeceğinden ve Allah'ın acıyıp yardım etmesiyle çok yakında sona ereceğinden bu tür zararlı hareketlerden kesinlikle kaçınılmalı, halk ağır başlılığını ve sükunetini koruyarak günlük işlerini döndürmeye çalışmalıdır". Pes yani!!

Gerek işgal sırasında, gerek işgalden sonra Yunanlılarla mükemmel bir uyum içinde çalışan İzzet Paşa, görevini kalp krizinden öldüğü 5 Ocak 1920 tarihine kadar sürdürdü. Bu uyumlu çalışma nedeniyle, devrin Yunan hükümeti kendisini “Anoteron Taksiarhis” nişanı ile ödüllendirdi. Cenazesi ise, yine Yunan hükümeti tarafından, korgeneral rütbesine ulaşmış bir asker cenazesine eşdeğer tutuldu ve devrin askeri ve mülki erkanının katıldığı muhteşem bir törenle Emir Sultan Dergahı Haziresine defnedildi... Ne diyelim? Herhalde bize sadece “Allah taksiratını affetsin” demek düşer...

(Bitti)